

Oslo 14.4.2021

Til:

Oslo kommune, Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel (MOS)
postmottak@byr.oslo.kommune.no

Kopi:

Oslo kommune, Bymiljøetaten (BYM) postmottak@bym.oslo.kommune.no
Statsforvalteren i Oslo og Viken (Statsforvalteren) sfovpost@statsforvalteren.no
Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) post@miljodir.no, egil.strom@miljodir.no
Bydelsutvalget bydel Grorud, gry.sjodin.neander@bgr.oslo.kommune.no

Vedlegg: Viktige momenter med tanke på politianmeldelse

Ulovlig hogst i Røverkollen naturreservat og naturtypelokasjon verdi A, begått av Bymiljøetaten

Sammendrag

Lillomarkas Venner og Naturvernforbundet i Groruddalen mener at denne siste hendelsen er så alvorlig at den bør politianmeldes. Det er Statsforvalteren i Oslo og Viken som i første omgang gjør undersøkelser for å avklare nødvendige reaksjoner. De to forrige tragiske hogstene bør være kjent av MOS: flatehogst av naturtype ved Lilloseter i november 2018 og ødeleggelse av Gamle gruvevei i 2020. Når det nå for tredje gang er gjennomført en hogst med alvorlige konsekvenser, nå i form av ødeleggelse av natur i et område med landets strengeste vern, tyder alt på at BYM lider av alvorlige mangler, både når det gjelder rutiner og kontroll med enkelte medarbeidere.

Helt konkret er det den samme driftslederen som har hatt ansvaret for alle disse tre tragiske hogstene. Alt tyder på at vedkommende ikke følger retningslinjene for forvaltning og drift av Oslo kommunes skoger. Hans leder har bl.a. brukt «rutinesvikt» som forklaring på alle de tre tragiske hogstene. Dessuten tyder alt på at driftslederen slurver eller helt unnlater å gjennomføre nødvendige undersøkelser før en hogst skal gjennomføres. Vi tenker spesielt på undersøkelser og kvalitetssikring mht. om det er verneområder eller vernede kulturminner i eller i nærheten av et område der en hogst er tenkt gjennomført. Med rett kompetanse og verktøy bør det være en smal sak å finne ut av dette i forkant og dermed unngå å ødelegge verneverdier.

Lillomarkas Venner. Hjemmeside: www.lillomarkasvenner.no

E-post: post@lillomarkasvenner.no, bankkonto 0530 30 46455 Org.nr.: 975 715 825

Etter vår mening er det nødvendig med endringer i BYM:

- Den aktuelle driftslederen fratras alt ansvar for hogster i Oslo Kommunes skoger
- Rutiner og retningslinjer må ettergås for å finne og rette opp eventuelle mangler
- Nødvendig opplæring i lover og regler, og interne retningslinjer og rutiner gjennomføres
- Opprydding i organisasjonskulturen slik at driftslederne ikke lenger kan operere fullstendig autonomt, men plikter å forholde seg til retningslinjer og rutiner, samt ved uklare problemstillinger å ta det opp med og informere sin leder
- For å sikre at tiltak i Oslo Kommunes skoger ikke fører til ulovligheter i verneområder bør rutineene være slik at det før en hogst alltid dobbeltsjekkes av en annen person
- Grove brudd på lover, retningslinjer og rutiner må få konsekvenser for den/de ansvarlige
- BYM må lage rutiner/prosedyrer for å lære av feil, og være villige til å gjøre nødvendige interne endringer

Innledning

Bakgrunnen for denne henvendelsen fra Lillomarka Venner og Naturvernforbundet i Groruddalen er den ulovlige hogsten i Røverkollen naturreservat som BYM har stått for. Dette er den siste av tre tragiske hogster i Oslo Kommunes skoger i Lillomarka. Denne gangen skjedde det i et område som er vernet som naturtypelokasjon av nasjonal verdi (A) og naturreservat som er landets strengeste vern. Som kjent, bl.a. gjennom media, er ødeleggelsen av skogen i det aktuelle området forårsaket av ansatte i BYM, nærmere bestemt etatens skogavdeling. Vi regner med at MOS har fått et visst innblikk i hendelsesforløpet gjennom media (Aftenposten og Akers avis Groruddalen). Samtidig tar vi det for gitt at MOS har mottatt informasjon fra BYM om versjon av hendelsen.

Lillomarkas Venner og Naturvernforbundet i Groruddalen vil si oss fornøyd med hvordan hovedhogstene i Lillomarka håndteres. Vi får rutinemessig planene til høring hvert år, med mulighet til å gi innspill, og mulighet til å bli hørt. Da er det svært synd at noen tilfeller med ødeleggende mindre hogster i nøkkelbiotoper/naturtyper, kulturminner, og nå sist i Røverkollen naturreservat, velter den tilliten vi har hatt til skogavdelingen.

Det som er spesielt, er at det er én bestemt driftsleder som har stått for de tre nevnte ødeleggelsene. Driftslederen har ansvaret, uansett hva han unnskylder seg med, eller hva eller hvem han prøver å skyve ansvaret over på. Vi finner det svært betenkelig at hans ledere gang etter gang sier at det beklageligvis har skjedd en rutinesvikt og at de legger seg flate, og samtidig beskytter vedkommende driftsleder. Vi må spørre hvor mange «rutinesvikt» og ødeleggelser i Lillomarka som må til for at det skal få konsekvenser for denne driftslederen. Etter vår mening bør vedkommende bli fratatt ansvaret for all hogst i Oslo kommunes skoger. Vi ønsker ham ikke velkommen til å ha ansvaret for flere hogster i Lillomarka.

På bakgrunn av manglende reaksjoner overfor driftslederen fra ledelsen i BYM i de to tidligere sakene, og den nye saken (se reportasjene i Aftenposten og Akers avis Groruddalen, henholdsvis 7. og 9.april), ser det dessverre ikke ut til at BYM er i stand til eller villige til å lære av feil og gjøre nødvendige organisatoriske endringer for å få bukt med den ukulturen som

Lillomarkas Venner. Hjemmeside: www.lillomarkasvenner.no

E-post: post@lillomarkasvenner.no, bankkonto 0530 30 46455 Org.nr.: 975 715 825

den aktuelle driftslederen står for. Den siste, og svært alvorlige, saken i Røverkollen naturreservat gjør at vi har mistet tålmodigheten med denne driftslederen. Vi mener at MOS er nødt til å gjøre noe overfor BYM, for det ser dessverre ikke ut til at etaten selv er i stand til eller villig til å rydde opp.

Den aktuelle hogsten i verneområdet

«Mål og retningslinjer for forvaltning og drift av Oslo kommunes skoger 2018-2027» (Byrådssak 211/18) er et svært godt dokument som bl.a. omhandler retningslinjer for hvordan kommunens skoger skal forvaltes. Kap. 3 og 3.1 omhandler grunnlaget for BYMs virksomhet i kommunens skoger: «Til grunn for kommuneskogenes mål og retningslinjer ligger nasjonale lover og forskrifter, kommunale forskrifter og regler, og andre nasjonale føringer som bl.a. stortingsmeldinger og nasjonale strategier...:». Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) er en av mange lover som listes opp i dokumentet. I det aktuelle vernede naturområdet er det denne loven som gjelder. Både naturreservatet og naturtypelokasjonen er vernet skog der naturmangfoldloven gjelder.

Som kjent er det i henhold til naturmangfoldloven og verneforskriftene strengt forbudt å felle/hogge trær i slike vernede områder. Verneforskriften sier: «Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse.»

Oppsynsmann fra SNO har konstatert at det ene treet som en nabo opprinnelig ønsket å få fjernet var innenfor reservatet. Dette treet sto riktignok ut mot nabotomta, men var altså godt innenfor grensen til reservatet. Driftslederen skulle med andre ord ha søkt Statsforvalteren om å få hogge dette treet. Å unnlate å søke er et klart brudd på naturmangfoldloven i seg selv.

Ettersom treet sto godt innenfor grensa, bør driftslederen ha vært i tvil og dobbeltsjekk. Vi går ut fra at BYM har de beste dataverktøy og GPS-utstyr til å finne ut hvor grensene går, men vi vil informere om at det er svært enkelt å finne ut av dette med en vanlig smarttelefon og Miljødirektoratets gratis naturbasekart. Det trengs heller ingen spesiell kompetanse.

Hvis ikke, er det god grunn til å kritisere BYM for manglende utstyr. Spørsmålet er om det er utstyret eller manglende vilje hos driftslederen som er utslagsgivende for de valgene han har gjort. På bakgrunn av flatehogsten av en nøkkelbiotop sørøst for Lilloseter i november 2018, i tillegg til hogsten i Røverkollen naturreservat, har vi en sterk mistanke om at det er mangel på vilje og/eller kompetanse hos driftslederen som er utslagsgivende.

En av de nærmeste beboerne har fortalt at de tre fra BYM på stedet ble enige om at de like gjerne kunne ta ytterligere to store trær som sto nærmest boligområdet, ved siden av det første treet, altså totalt tre trær, alle godt innenfor reservatet. Da beboeren kom tilbake fra jobb på ettermiddagen, hadde hogsten gått ut over et betydelig antall flere trær. Totalt er det telt godt over 20 trær som er hogd opp til 40 meter inne i naturreservatet og naturtypen.

Selv har driftslederen uttalt at de tre nevnte trærne sto på grensa til naturreservatet, noe som altså ikke stemmer; ifølge oppsynsmannen fra SNO sto de klart innenfor. Når han sier «på grensa» bør han ha vært i tvil. Til tross for dette har han allikevel besluttet at trærne skulle hogges. Når hogsten i tillegg ble gjennomført i to omganger, over to dager, burde det etter første dagen vært en smal sak for driftslederen å konstatere at de opererte i naturreservatet/naturtypen og stoppet hogsten. Han burde ha forstått dette. På dette grunnlaget er det for oss åpenbart at avgjørelsen om trefelling i naturreservatet er en forsettlig handling fra

driftslederens side. Hogsten foregikk antakelig fredag 19. mars og mandag 22. mars, fotos fra 20. mars tyder på at hogsten ble startet før denne datoen.

Det som har skjedd den andre dagen er at en annen nabo skal ha kontaktet folkene fra BYM og bedt om at flere trær ble ryddet av veien. Av uvisse årsaker ble denne anmodningen oppfylt. En politietterforskning bør kunne avdekke hva som har skjedd.

Uansett hva driftslederen og hans ledere måtte ha som unnskyldning for at hogsten i reservatet ble gjennomført, er vi ikke i tvil om at det er snakk om grov miljøkriminalitet, som av allmennpreventive hensyn skal politianmeldes, og av hensyn til folks rettsfølelse.

I tillegg bør det komme en skarp reaksjon fra arbeidsgiveren. Etter vår oppfatning bør driftslederen fratas retten til å ha ansvar for framtidige hogster i Oslo Kommunes skoger.

Driftslederens unnskyldning er at han sendte ut to nyansatte til å utføre jobben. Dersom han lot dem operere alene uten tilsyn, kan han åpenbart ikke ha gitt dem nødvendig informasjon om at området er vernet med landets strengeste vern, og kan ikke skyve ansvaret nedover på de som utførte jobben.

Statsforvalteren

Statsforvalteren og Statens naturoppsyn er involvert i saken. Statsforvalteren er øverste forvaltningsmyndighet for verneområder mens naturoppsynet har ansvar for oppsyn og nødvendige tiltak i naturreservater. Den siste informasjonen vi kjenner til er at Statsforvalteren ser alvorlig på lovbruddet og at de som første skritt har bedt BYM om en redegjørelse.

For at ikke driftslederen og etaten alene skal kunne gi sin versjon av hendelsene overfor Statsforvalteren, har vi under overskriften «Den aktuelle hogsten i verneområdet» ovenfor gitt vår foreløpige oppfatning av hva som har skjedd, bl.a. basert på egne observasjoner og samtaler med beboere og andre. I vedlegget har vi i tillegg skrevet ned noen momenter som vi mener taler for politianmeldelse.

Tidligere overtramp

Det er som nevnt ikke første gangen den aktuelle driftslederen har hatt ansvaret for naturødeleggelser i Lillomarka. I to tidligere saker har den samme driftslederen blitt avslørt for å ha ødelagt viktige verneverdier, begge sakene førte til oppslag i media. Det gjelder:

- Flatehogst i naturtypelokasjon sørøst for Lilloseter markastue i slutten av november 2018. Dette ble en sak i media, og ble forklart av ledelsen med at naturtypelokasjonen ikke vistes i deres kartsystem. Dette er en forklaring som ikke står til troende, for det er svært enkelt for hvem som helst å slå opp i Miljødirektoratets Naturbasekart for å finne ut hvor det faktisk er både naturtypelokasjoner og naturreservater. Etatens rutiner bør være slik at det før en hogst alltid dobbeltsjekkes, helst av en annen person. Etter denne hogsten fikk vi løfte om et erstatningsområde, og om å bli informert på forhånd når det planlegges såkalt småhogst. Ingen av løftene er foreløpig oppfylt. Ifølge driftslederen var han selv med på denne hogsten.
- Ødeleggelser av kulturminnet «Gammel gruvevei» i 2020, som sikkert ligger friskt i minne også i MOS ettersom det ble stilt spørsmål til byråden fra Bystyret og ble slått stort opp i media. I dette tilfellet ble en 600 m lang og 140 år gammel hestevei totalt ødelagt ved at hogst langs denne ble utført med to altfor store og tunge

skogsmaskiner. Veien var merket med et stort skilt signert av Naturhistoriske museum. Ødeleggelsene ble til dels forklart, til dels bagatellisert av BYM med stadig nye forklaringer etter hvert som tidligere forklaringer ble tilbakevist som feilaktige.

Nødvendig med endringer i BYM

I alle tre tilfellene blir forklaringen fra BYM forklart blant annet som «rutinesvikt», men også «misforståelse» og «arbeidshell» er brukt. Vår erfaring er, som nevnt, at denne typen «rutinesvikt» bare skjer med denne aktuelle driftslederen. Når vi teller tre slike alvorlige avvik, bør det ikke være noen tvil om at det er et adferdsmønster som går igjen når den aktuelle driftslederen har ansvaret.

Vi og andre har tidligere klaget til BYM og MOS uten at det har fått konsekvenser for vedkommende. Det er vanskelig å forstå at han kan fortsette å ha ansvar for hogster når han åpenbart er ute av stand til å følge rutiner og regler, med de alvorlige konsekvensene det har. Vi skal ikke påstå at han blir beskyttet av ledelsen, men mye tyder på at det må være noe galt med organisasjonskulturen i BYM når ledelsen ikke klarer å gjøre nødvendige endringer når slike alvorlige avvik gjentar seg.

Lillomarkas Venner og Naturvernforbundet i Groruddalen ønsker ikke flere ødeleggelse i Lillomarka, og vil derfor kreve at den ansvarlige driftslederen blir fratatt retten til å ha ansvar for hogster i Oslo kommunes skoger. For å unngå overtramp i framtida er det etter vår mening helt nødvendig med endringer i Bymiljøetaten (se under Sammendrag).

Avslutning

Med Byrådets positive holdning til natur og friluftsliv i Oslomarka som kommer fram i Byrådsplattformen 2019-2023 har vi grunn til å forvente at MOS vil slå ned på alvorlige avvik som dreier seg om ulovlig hogst og ødeleggelse av vernet skog og kulturminner, og sørge for at BYM og dens ansatte følger lover, regler og interne retningslinjer.

Med vennlig hilsen

For Lillomarka Venner

For Naturvernforbundet i Groruddalen

Vedlegg: Viktige momenter med tanke på politianmeldelse

Et viktig dokument som Statsforvalteren skal forholde seg til ved ulovlig hogst i verneområder er Miljødirektoratets veileder «Oppfølging av ulovlige forhold i verneområder». Her er det flere viktige formuleringer som er relevant i denne saken.

Under pkt. 2 Anmeldelse:

2.1 Straff som virkemiddel:

«Begrunnelsen for å bruke straff som virkemiddel er først og fremst den allmennpreventive effekten straff har, ved at straffen virker avskrekkende på andre som får høre om saken. Straffen kan også ha individualpreventiv effekt, ved at den som straffes ikke begår nye overtredelser i fremtiden. Hovedregelen er at overtredelser av naturmangfoldloven kap. V, verneforskrifter og enkeltvedtak skal anmeldes. I vurderingen av hvorvidt en overtredelse skal anmeldes eller ikke, må effekten av ikke å anmelde overtredelsen også vektlegges.»

Under pkt. 2.2 Overtredelser som skal anmeldes, står det bl.a. følgende som vi regner som relevant i denne saken:

«I vurderingen av om en overtredelse skal anmeldes vil ulike momenter ha betydning. Dersom ett eller flere av følgende momenter er til stede skal saken normalt anmeldes:»

- «Overtredelsen har store konsekvenser for naturmangfoldet eller risiko for dette. Forholdet skal anmeldes når overtredelsen har medført irreversibel skade eller skade det tar lang tid å reparere. Det samme gjelder i tilfeller hvor det ikke har inntrådt skade, men dette skyldes flaks eller tilfeldigheter.
- Det foreligger sterk grad av utvist skyld. Forsettlig overtredelser skal normalt anmeldes.
- Det foreligger sterke allmennpreventive hensyn. Slike hensyn veier tungt når håndteringen av en overtredelse kan få betydning for andres adferd.»

Under «Eksempler på overtredelser som normalt skal anmeldes i verneområder:» står «Ulovlig hogst» som ett av punktene.

Basert på ovenstående, og for at saken skal bli skikkelig etterforsket, mener vi at Statsforvalteren har all grunn til å politianmelde denne overtredelsen. Et viktig tilleggsmoment som taler for å anmelde overtredelsen, er viktigheten av å statuere et eksempel fordi overtredelsen er gjort av myndigheten, Oslo kommune, som skal være med på å forvalte den verdifulle naturen, og som skal gå foran med et godt eksempel. Det er politiet som har den nødvendige etterforskningskompetansen, og som kan innhente vitneutsagn fra naboer og andre. Vi vil i denne sammenhengen vise til et flere inngrep i naturreservater som er politianmeldt:

- Moss kommune er siktet for brudd på naturmangfoldloven etter politianmeldelse fra SABIMA og Naturvernforbundet.
- I en pressemelding fra Fylkesmannen (Statsforvalteren) i Oslo og Viken 12.6.2020 omtales to ulovlige inngrep i hhv. Lillomarka naturreservat der Statsforvalteren har anmeldt saken, og Slattumsrøa naturreservat i fjor sommer ble vurdert. Ut fra bilder i Nationen som omtalte sakene 15.6.2020, ser disse inngrepene ut til å være av mindre omfang enn BYMs inngrep i Røverkollen naturreservat.

I den aktuelle saken i Røverkollen naturreservat har driftslederen forklart inngrepet med at det har vært en «misforståelse». En slik forklaring er mest å anse som et forsøk på ansvarsfraskrivelse. Driftslederen har ansvaret for at trefelling/hogst går riktig for seg, og er ansvarlig for at de ansatte som skal utføre den gis nødvendig informasjon om området.

Vi mener at Statsforvalteren i sine vurderinger, i den grad de finner det relevant, bør ta hensyn til at ønsket om fjerning av trær kun er uttalt av en av beboerne. Styreleder i borettslaget og nærmeste nabo til skogen har uttalt at de er svært lei seg over det som har skjedd, og at de flyttet nettopp hit pga. nærheten til skogen.

Kort oppsummering av hvorfor Statsforvalteren etter vår mening bør politianmelde overtredelsen:

- Driftslederen i en offentlig etat bør ha alle hjelpemidler til å finne ut hvor grensene for et naturreservat og en naturtype går, og dermed mulighet til å unngå ulovlig hogst i vernet natur.
- Av allmennpreventive hensyn skal en offentlig etat og dens ansatte være ekstra årvåkne og varsomme. Hvis denne typen miljøkriminalitet slipper unna politietterforskning, er det stor fare presedens, at andre kan utføre liknende handlinger og påberope seg retten til å felle trær i naturreservater ettersom den offentlige etaten slapp unna. Det kan føre til enda flere overtramp og lovløshet i vernede områder. Det kan også gå ut over den allmenne rettsoppfatning.
- Driftslederen unnlot å sjekke nærmere hvor grensene til naturreservatet går, og unnlot å søke om trefellingen.
- Driftslederen har enten latt to nyansatte operere på egenhånd uten å informere dem om at de opererte i et strengt vernet område, eller han har, sammen med de to andre, vært med på å ta beslutningen om å hogge mange trær som han uansett må ha visst sto godt innenfor naturreservatets grenser.
- Statsforvalteren bør følge veilederen fra Miljødirektoratet
- Politiets miljøavdeling er den instansen som har de nødvendige kompetansen til å etterforske i saker som gjelder miljøkriminalitet
- Saken er av stor prinsipiell betydning, både fordi det dreier seg om natur som er beskyttet med landets strengeste vern, og fordi en offentlig etat står bak overtredelsen.